

REDACTIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Anstro-Ungaria:
 pe un an 20 cor.
 pe 1/2 an 10 "
 pe 1/4 an 5 "
 pe o lună 2 "

pentru România și străinătate pe an 40 franci.

manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferenc-utca nr. 10

INȘERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și înșertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 508

Scrisori nefrancate nu se primesc

PROGRAM CONTRADICTORIU.

(vg.) Conte Tisza István în primul său program de guvernare a enunțat principiul, care stătea în perfectă consonanță cu adevăratele interese de stat ale Ungariei.

Stat compus din mai multe popoare, care în totalitatea lor cu numărul întrec chiar națiunea maghiară, Ungaria nu poate deveni stat național, în adevăratul înțeles al cuvântului, de cât numai nimicind cu desăvârșire toate acestea popoare nemaghiare.

Raportul de forțe între poporul maghiar și popoarele nemaghiare ale Ungariei este însă astfel proporționat, că nimicirea acestor din urmă și contopirea lor în națiunea etnică maghiară nu se poate face, dacă peste tot se poate face, de cât numai prin lupte sălbiașe, care de-ar avea ca rezultat chiar nimicirea nemaghiarilor, vor mistui însă totodată și puterile rasei maghiare în aceeași măsură, că noul stat național-maghiar va trebui să devină slugitorul celui dintre puterile mari, ce-l înconjură, ba foarte probabil, va ajunge în partea Poloniei.

Rostul istoric al monarhiei habsburgice în centrul Europei este tocmai cămărea și scutească existența, deslășirea și fericirea multelor popoare mici, pe care valurile vremurilor și împlinirea sortii atotbiruitoare le-au adunat într-un loc în basenul Dunării și în văile prejmuitoare ale Carpaților.

În mijlocul duor împărați puternici, acest furnicar de seminții diferite, numai așa chip poate asigura mijlocul fericirii obștești, dacă fiecare parte pătrunde de gândul imperioasei neînfrântă și spriginirii împrumutate, a alianței sincere.

Precum însă bunătățile, care se varsă asupra individului din încheierea puternică a societății, sunt respinse prin jertfirea multor libertăți personale, tot astfel puterea și înfrângerea acestei compoziții de popoare, în monarhia habsburgică, nu poate să se întindă de cât din jertfirea multor interese particulare ale singuraticelor națiuni pentru scutirea celui mai înalt interes, al existenței etnice.

Acest interes, singur comun și bine înțeles, trebuie să-și alege exponentul său în alcătuirea statului. Exponentul este *dinastia*, care nu are altă chemare, de cât ca, înțelegând rostul istoric al statului, să scutească și să protejeze toate semințiile de sub sceptrul său. În acest înțeles, într'adevăr, dinastia Habsburgilor este chemată de existența respectarea riguroasă a principiului versat în litere pe poarta statului *«iustitia Regnorum fundamentum»*.

Cum însă interesul comun al monarhiei habsburgice se scutește numai prin jertfirea multor interese particulare ale singuraticelor popoare și de aceea pentru mulțimile nepricepătoare cel mai apropiat, interesul cel mai apropiat este îndeobște motorul acțiunii în viață, astfel se naște treptat ca exponentul interesului comun al monarhiei să aibă la dispozițiunea sa mijlocul de putere sigur, neindolnic

și de așa proporții, ca fără hesitare să poată susține interesul comun al monarhiei în contra tuturor intereselor particulare, care eventual chiar în alianță vremelnică între olaltă ar nisui a se valida în contul marelui interes comun, *existența etnică a semințiilor încheiate în Statul-Habsburgic*.

Acest mijloc de putere este *armata comună*, care numai astfel își împlinește misiunea sa istorică, dacă rămâne absolut neatinsă de sentimentul intereselor particulare ale diferitelor națiuni, ci mai vârtos va fi pătrunsă numai și numai de marele ideal al scutirii tuturor deopotrivă. Căci aceasta este chemarea împărației habsburgice în centrul Europei și dacă monarhia va perde din vedere această chemare, în acel moment ea își perde și dreptul existenței sale. *Până când armata comună va fi scutul acestei chemări istorice a monarhiei, până atunci va exista și imperiul Habsburgilor. În acest înțeles adevăr se cuprinde în vestitele cuvinte la adresa armatei habsburgice «in deinem Lager ist Österreich.»*

Din aceste motive suferite noastre au fost cuprinse de îngrijorare, când în cursul luptelor năvalnice, la care s'a avântat o parte a nației ungurești cu scopul de a introduce în armata comună sentimentul intereselor particulare ale rasei maghiare, la înaltele locuri, unde se află adăpostit interesul comun, care dă monarhiei dreptul de existență, părea că se scapă din vedere acest interes comun și s'acceptează *principiul descompunerii*. Manifestul preînalt adresat neamurilor împărației din tabăra armiei obștești a dat însă dovadă, că geniul cel bun al monarhiei habsburgice veghează.

În urmă contele Tisza István a primit autorizare să facă ordine în parlament și în țară. În deplină consonanță cu ideea fundamentală din manifestul împărațesc și cu pricepere pentru chemarea istorică a Statului-Habsburgic și astfel și a Ungariei, care face parte din acest stat, contele Tisza István, provocându-se chiar la istorie, a enunțat ca program al guvernării sale, între altele, *respectarea drepturilor naționalităților nemaghiare din patrie*.

Credincioși dinastiei și patriei noastre, loiali, cum ni-e firea, noi în sinceritate ne-am exprimat bucuria, că auzim cuvinte de acestea dela cărma statului, de unde, sunt acum peste treizeci de ani s'a refugiat înțelepciunea politică și s'a încuibat beția unui vis chimeric.

Știam noi și atunci, că trecerea dela starea inconștientă a bolnavului, care-și robise sufletul unelidei fixe, la sănătatea rezonului firesc, nu se poate face de-odată și astfel nu așteptasem nici dela contele Tisza István îndreptarea momentană a stărilor bolnăvicioase din patrie. Ne-am exprimat bucuria pentru vorbele frumoase, ce, am auzit, *nu am voit să tragem la îndoială sinceritatea bunelor intențiuni ale ministrului premier de a readuce viața statului ungar în ogașele sale firești, la care munca bucurios se angajează întreg poporul românesc, dar totuși de altă parte cunoscând furia pornirilor năvalnice ale turbatului șovinism, în gândul nostru*

rămăsese rezervată fireasca bănuială, că nici contele Tisza István nu va fi în stare să se facă stăpân peste valurile torentului unguresc, ci în cele din urmă el însuși va ajunge stăpânit de de acelea valuri. Pentru aceea am declarat, că vorbele sunt frumoase, *dar noi așteptăm faptele* și am zis totodată, că vom continua munca grea și oboșitoare de a organiza puterile poporului nostru spre scopul, ca să-și croiască o soartă mai bună în astă patrie iubită.

După a noastră credință a fost act de înțelepciune politică a răspunde cu viincios celui cu cuviință, cinstit celui cu cinste. Am dat pe față dorința loială și patriotică a poporului românesc de a contribui cu toate puterile sale la întărirea și înflorirea patriei comune și am întimpinat cu bunăcredință cel dintăiu cuvânt, care avea pretenția a se apropia de principiile singure mântuitoare pentru statul locuit de feluritele popoare.

Se pare însă, că rezerva noastră sceptică față cu enunțările noului guvern își află în curind justificarea. Conte Tisza István ajunge tot mai mult în contradicție cu acelea principii de guvernament, care fiind în consonanță cu rostul istoric al monarhiei habsburgice, pot să garanteze așezarea temelului firm pentru clădirea măririi și fericirii patriei.

Nu-șne supărase prea mult proclamarea din nou a ideii statului național ungar ori maghiar, — cum vrea adecă s'o înțelegi, — căci în situațiunea dată abandonarea acestui admirabil clișeu de mândrie națională putea să fie însoțită de erupțiuni vulcanice, a căror provocare nu era nici decum în interesul acțiunii de pacificare.

Dar contele Tisza István merge deja prea departe în promisiunile, ce le face pentru mitigarea înverșunării opoziționale. În deosebi declarațiunile sale din urmă, privitor la înăsprirea controalei asupra școalelor nemaghiare în *interesul limbei ungurești* ne dă nou prilej să accentuăm din partea noastră trebuința de a organiza în chip sistematic și cu înțelepciune politică puterile vii ale națiunii noastre, care trebuie să opună rezistență de fier tuturor încercărilor de desnaționalizare.

Nu admitem absurditatea bilinguismului în școalele populare și protestăm în contra nedreptății, ce ni-se face prin aceea, că copilașii unguri pot să învețe în școalele lor lucrurile folositoare pentru viață, câtă vreme copilașii noștri sunt martirisiți cu învățarea unei limbi streine în contul tuturor celorlalte materii de învățământ.

Dacă chiar și contele Tisza István a beut din apa amestecată a șovinismului utopic, va fi *datorința popoarelor nemaghiare ale Ungariei a-și stringe rîndurile*, a-și organiza și potența forțele și cu unie puteri intrând în luptă politică să pună stavilă pornirilor păcătoase, care sub masca naționalismului de stat vreau să readucă asupra noastră iobăgia medievală.

Dacă istoria și rezonul nu sunt în stare să clarifice pe bărbătit conducătorii al Statului-Ungar despre calea singură ducătoare la fericirea patriei

noastre, ne revine nouă, popoarelor nemaghiare din țeară, patriotica datorință să-și silim la recunoașterea adevărului, la urmarea binelui.

Suum cuique, — domnule conte Tisza István.

Austriacii încontrabancii Austro-Ungare. Se depeșează din Viena: În ședința de azi a Reichsrathului deputatul Kommer în numele său și a mai multor colegi a făcut o propunere pentru despărțirea în două a băncii Austro-Ungare, așa că încă înainte de încheierea noului pact să se organizeze atât în Austria cât și în Ungaria bancă națională independentă.

O afacere dureroasă.

Stările, în care trăiește azi biserica și școala noastră, sunt cu totul neprielnice acestora. Și bine trebuie să se priceapă cărmăciul, care e chemat a le conduce pe acestea la limanul dorit prin viforul ispitelor, prin care au să treacă aceste instituțiuni culturale. Ear poziția acestuia i-să îngreunează și mărește în momentul, când cel chemați a-l sta în ajutor, să ceartă și se slășie între sine. Căci ce sunt altceva neînțelegerile între preoți și învățători? Ear aceste neînțelegeri trebuie să pună pe gânduri pe fie-care român, care își iubește neamul său.

De un timp încoaci s'a pus în mișcare din sinul învățătorilor un curent, care stăruie întru îmbunătățirea stării lor materiale. Și încă nime n'a venit să combată această pretențiune justă. N'a combătut-o, pentru-că nime nu l-ar lua în serios.

În înprejurările, în care trăiește școala română de azi, mișcările de natura aceasta trebuie să ne pună pe grije, totodată trebuie reduse în ogașul lor cu o mare precauțiune. Și ce să întimplă însă? Prin publicitate, adunări s'au alte ocațiuni li-să spună învățătorilor, că sunt niște oameni neastâmpărați, care cochetează cu dușmanii școalei, și că ar dori să formeze stat în biserică! Învinovățiri, care supără chiar și pe cel păcătoș, ne cum pe acela, căruia nici prin gând nu i-a trecut lucruri de natura aceasta. Ori li-să face această imputare, pentru-că recurg la organele statului, ca să-și capete amărta lor de plată, fiind-că un „amic al școalei“, nu voește să facă nici măcar aceea, ce ar putea face în acest merit? Dar, pentru Dumnezeu, doar n'am ajuns până acolo, că învățătorului să nu-i fie permis nici măcar a-se plânge, s'au a-ș pretinde plătuța sa?

Fiind stările aceste periculoase pentru biserică și școală, am scris articolul din ceștiune, și nu că am avut mâncărime de peană, ori din preocupățiune, după-cum afirmă dl „amic al școalei“ în nrul 201 al „Tribunei Poporului“.

Cu atât mai puțin n'am scris, ca să lovesc și ponesc persoane, ci am scris în o afacere, ce ne privește pe toți de o potrivă. Și, după modesta mea experiență și cunoștințe, am căutat să spun adevăratul isvor al cauzei, care ne neliniștește. Că îi displace dlui „amic al școalei“, regret, dar n'am ce-i face. Pentru-că acest adevăr aruncă lumina, ca să se cunoască cauza, și cunoscându-se, să se saneze răul din partea celor competenți. Și eu eram cu mare recunoștință față de dl amic al școalei dacă discuta afacerea pe acest teren și nu pe cel personal. M'ăș fi bucurat, ba chiar m'ar fi obligat în cazul, dacă, contrar celor susținute de mine, ar fi arătat cu dovezi, că mișcarea din ceștiune provine din alte motive, și nu din cele susținute de mine. Căci în acest caz luam cu plăcere la cunoștință greșeala mea, și în loc de supărare, aveam o nespusă bucurie. Și aveam aceasta bucurie, pentru-că eram absolvat de temerea, de care sunt cuprins azi față de răul, ce are să-l aducă aceste stări anormale din sinul bisericii noastre.

Ce face însă dl „amic al școalei“?

Ca și procurorul statului, scormonește, caută și celește printre șire, ca să ale ceva, ce lui îi convine, ca să te poată incrimina. Nu discută cauza ca atare, ci să face mai înainte, că nu știe și nu pricepe, și când colo, la urma urmelor, lovește cuiul în cap: dascălilor le trebuie *separatism* și că eu, fiind preocupat, m'am pus în serviciul acestei *năduciri*, în loc să-mi caut de buchile mele în școală.

Nu știu, datu — și-a seama de curentul pornit în sinul învățătorilor și de reproșurile, ce li s'au făcut? Eu unul însă, care le cunosc de aproape, sunt de convingerea, că aplanarea acestora, este o afacere, care privește în locul prim școală: ear pe mine ca învățător, nu numai că mă interesează, dar am și o mare datorință, ce provine din iubirea de neam, ca să contribuie și eu cât de puțin la delăturarea acestui rău. Și apoi pentru această interesare să se supere pe mine dl „amic al școlii”, susținând că pasul acesta ar fi o *aberațiune ori grandomanie*? Ori nu cumva supărarea aceasta arată, că eu am pus degetul tocmai pe rană?

Că nu eu, ci dl „amic al școlii” e preocupat, dovedește spusele d-sale când vorbește de gradul, ce-l ocupă preotul în parohie. Toți, cei-ce vor fi cetit cu atențiune și nepreocupat, vor fi înțeles cu totul altcum, după-cum susține d-sa. Nu năsuința și dorul de a ajunge și învățătorul în Olimp, ci a ocupa o poziție alături cu preotul de a munci în via neamului românesc.

E drept, că preotul are mai multe prerogative. Dar și aceea e drept, că mulți oameni sunt în lume, cari au fost cei dintâi, și au devenit zeii de apoi. Pentru-că împrejurările, în cari trăiește omul, foarte mult contribuie la înaintarea ori stagnarea lui. De aici cunoaștem casuri, unde învățătorul e superior preotului în știință, pentru aceea tot el e ținut de cenușotcă. De altcum ori cât de sus se crede a fi preotul, nu se peardă din vedere zisa Sf. Scripturii: „Tot, cel ce voește să fie mai mare între noi, acela să fie vouă slugă”.

În fine, să nu fiu învinovățit din nou, că scriu două coloane întregi, de astădată pun punctul aci. I. G.

Kossuthiștii depun armele.

Evenimentul cel mai însemnat al zilei de ieri a fost fără îndoială înfrământările din sinul partidului kossuthist cari s'au terminat cu învingerea lui Kossuth asupra răsboinicilor, cari voiau continuarea luptei cu ori-ce preț înainte. Dieta n'a ținut ieri ședința, anume ca partidul kossuthist să se poată înțelege între sine. Atențiunea tuturor a fost îndreptată ieri spre tabăra kossuthistă.

Înainte de amez așa zisa fracțiune pacinică alui Kossuth a ținut conferință, după-amez răsboinicilor.

În decursul zilei ministrul preșe-

dinte a chemat la sine pe Kossuth și pe Thaly, conferând timp mai îndelungat cu dinșii.

Ședința partidului kossuthist a rinit delă 9 până la miezul nopții și rezultatul a fost că partidul a primit cu 46 voturi contra 27 propunerile fracțiunii de pace, care vor servi acum de temelie pentru restabilirea ordinii răsturnate în parlament. Hotărîrea s'a declarat de *obligatoare* pentru membrii partidului, prin urmare minoritatea va trebui să părăsească partidul dacă în contra acestei hotărîri ar continua obstrucțiunea. După atăta zarvă deci, guvernele-sparte de kossuthiști depun armele după-ce s'au convins că nimenea în țeara aceasta nu se sperie de dinșii. Să-l vedem însă pe *Barabás* ține-se-va de cuvânt, căci astă primăvară la un banchet în Oradea-mare și-a dat cuvântul că atunci când ar trebui să desarmeze fără concesii naționale — va depune mandatul. Să-l vedem. Am putea cel puțin zice: eată și un folos real al obstrucției.

Pentru sistarea obstrucției au votat:

Hilberth Károly, Bernáth Lajos, Molnár Ákos, Hentaller Lajos, Benedek János, Szalay László, Malatinszky György, Brázay Kálmán, Kovács Gyula, Farkas Balázs, Egry Béla, Barta Ferencz, Lukács Gyula, Hegedüs Károly, Horváth Gyula, Szatmáry Mór, Justh Gyula, Polónyi Géza, Chernel Gyula, Kállay Leopold, Barta Ödön, Kossuth, Ferencz, Kacsokovics Géza, Rákay László, Illyés Bálint, Beniczky Árpád, Babó Mihály, Mezőssy Béla, Reich Aladár, Madarász Imre, Endrey Gyula, Polczner Jenő, Tóth János, Sebess Dénes, Kapotsfy Jenő, Boda Vilmos, Bencs László, Pichler Göző, Krasznay Ferenc, Veres József, Olay Lajos, Putnoky Mór, Nessi Pál és Thaly Kálmán. Total 45.

Pentru continuarea obstrucției:

Kecskeméthy Ferenc, Sturman György, Rigó Ferenc, Koller Tivadar, Visontay Soma, Luby Béla, Luby Géza, Bizony Ákos, Rákosi Viktor, Gabányi Miklós, Balogh László, Réth Endre, Kálosy József, Pap Zoltán, Thaly Ferenc, Gaál Sándor, Barabás Béla, Mukits Simon, Lengyel Zoltán, Lubik Béla, Fáy István, Pozsgay Miklós, Leszkay Gyula, Marjay Péter, Bakonyi Samu, Makkai Zsiga, Papp Elek és Kelemen Béla. Total 28.

După-cum se depeșează din Budapesta ministrul președinte Tisza luni

se va prezenta la audiență în Viena, ca să refereze M. Sale despre noua fază, în cari au intrat lucrurile.

Pentru frații din Macedonia.

Eată expunerea de motive a dlui ministru Haret la proiectul de lege prin care se crează un fond de 600.000 de lei pentru construcțiunile de biserici și școli românești în Imperiul Otoman și pentru cumpărarea terenurilor necesare lor.

Printre populațiunile creștine din Turcia, neamul românesc constituie unul din elementele cele mai numeroase și mai înzestrate cu inteligență, capacitate și aptitudinți de tot felul; de aceea el a fost obiectul unor continue încercări de desnaționalizare ce s'au urmat de mai bine de un secol prin Biserica și Școala. Procesul de desnaționalizare însă, deși a avut pentru neamul nostru consecințe păgubitoare, aruncând asupra lui vâlul unei culturi străine de tradițiunile lui, totuși n'a putut întuneca cu desăvârșire în inimile românilor, conștiința originii și a naționalității lor. A întări la ei sentimentul național, a le inspira încredere în propriile puteri ale neamului, a fost grija noastră neadormită îndată după-ce România a devenit stăpână pe destinele ei.

De aproape trei-zeci și cinci de ani, printr-o acțiune moderată, dar stăruitoare, prin sacrificii potrivite cu situațiunea din ce în ce mai bună a finanțelor sale, România a susținut opera de regenerare a populațiunilor române din Turcia. Silințele noastre conduse cu patriotism și cu energie, au avut de învins la început cele mai mari dificultăți. Politica prudentă a Regatului Român a știut treptat să le înlăture și a reușit să alunge ori-ce umbră de îndoială ce s'ar fi putut arunca asupra sincerității scopurilor culturale urmărite de noi.

Dacă în împrejurările actuale a fost dat acțiunii noastre să culeagă oare-cari roade bine meritare și să vadă terenul ce i-se deschide de aci înainte, ceva mai liber, ceva mai lipsit de greutate și obstacole decât cel prin care a trecut până acum, aceasta se datorește încrederei de care ea se bucură, mulțumită faptului că ea este în Orientul Europei colaboratoarea tuturor factorilor de pace, de ameliorare și de propășire.

Pe de o parte Turcia a recunoscut interesul ce-l are de a protege elementul român atât de harnic și de fidel, apropiindu-și-l astfel încă mai mult, iar în simpatiile care ne leagă cu Românii din Imperiu, vede o cheazășie pentru dînsa și pentru menținerea păcii.

De alta parte, Puterile cele mai mari stăpânite de singura grijă de a menține pacea asigurând deopotrivă bunul trai tuturor populațiunilor din Macedonia, au constatat legitimitatea drepturilor și intereselor conaționalităților noastre.

Intrarea unui delegat român în comisiunea de reforme instituită pe lângă Inspectorul general al vilayetelor macedonene, alături cu câte un delegat al celorlalte naționalități, constituite pentru silințele noastre o dovadă înbucurătoare a bunilor îndrumări.

Dacă totuși prea mulți români se sfiesc încă a-și mărturisii hotărît neamul, aceasta provine din faptul că ei nu erau tratați, din punct de vedere politic, pe picior de egalitate cu celelalte naționalități. Această grea situație numai în parte s'a îmbunătățit, căci rămân încă a se îndeplini de fapt consecințele legale firești a le recunoașterea existenței Românilor în Imperiul Otoman.

Noua față în care a intrat opera de rededeptare a conștiinței naționale printre frații noștri cere ca de aci înainte, să nu mărginim ajutoarele noastre numai la întreținerea personalului bisericesc și didactic român din Macedonia, ci să dăm acțiunii noastre un caracter de stabilitate, de temeinicie, prin construirea de localuri proprii Bisericii și școlii, potrivite cu misiunea înălțătoare ce au, și cu avântul ce sunt destinate a lua.

De aceea ve propun ca din excedentele anilor trecuți să se destine o sumă de 600.000 lei ca fond pentru construcțiunile de biserici și școli române în Imperiul Otoman și pentru cumpărarea terenurilor necesare lor.

Telefonul Sofia—București.

Linia telefonică Sofia-București, a cărei deschidere era așteptată cu nerăbdare, a fost inaugurată în ziua de 1 Decembrie st. n.

D-l Vasile Lascar, ministru de interne, acompaniat de d-l Berlescu, subdirectorul poștelor, Constantinescu inspector, Cotescu, șeful de serviciu al exploatarii telegrafo-telefonice, și Radacovici au plecat în acea zi

Romanul căsătoriei.

De Leo Tolstol. 10.

Soacra mea presida masa, și conversația era rezonabilă, ticită, ba chiar solemnă. Puținele vorbe ce schimbam pe furis, bărbatul meu și cu mine, întrerupeau în mod plăcut monotonia acestei lungi ședințe la masă.

Une-ori se ncingea o discuție glumeată între mamă și fiu și se tachinau mutual; îmi plăcea mult să ascult aceste glume, cari mai mult ca ori-ce revelau iubirea profundă ce una pe Tațiana Semionovna cu Sergie Mihailovici.

După prânz, mama noastră se instala într'un fotoliu mare în salon și tăia foile cărților sosite de curând; bărbatul meu și eu ceteam cu voce tare sau treceam în odaia vecină unde era pianul.

Cetirăm mult împreună în primele luni ale căsătoriei noastre, deși muzica era, care ne făcea mai mult deliciu; ea deștepta în fiecare zi fibre noi în inimile noastre, și se părea că ne revelează pe unul în fața celuilalt mult mai complet.

Dacă cântam piesele lui favorite, Sergie Mihailovici, mergea să se așeze pe divanul cel mai depărtat de pian de unde numai cu greu îl puteam distinge; printr'un fel de podoare a sentimentelor se forța a-și ascunde impresiile ce producea muzica asupra lui; dar adese-ori, în momentul, când se aștepta mai puțin, mă ridicam delă pian în vârful degetelor și-l surprindeam improvisat, descopeream pe

fața lui trăsături de emoție și lucrarea umedă a ochilor lui cari se forțau în deșert s'o ascundă.

Soacra mea adese-ori ne invidia văzându-ne la pian, între aceste credea că ne genează și se mulțumea să traverseze salonul cu'n aer grav, fără să ne privească, și afectând o indiferență profundă; dar știam bine că nimic n'o obligă să între la ea imediat și să se rentorcă repede.

Seara, ne adunam totți în salonul cel mare și eu puneam ceaiul. Aceasta nu se întâmpla fără un sentiment de timiditate, căci de mai multă vreme presidam la distribuțiunea cestilor sub scutul samovarului. Mi se părea totdeauna că nu sunt demnă de această onoare, că eram încă prea tineră și prea zăpăcită pentru a întoarce robinetul unei urne de ceai, și pentru a pune paharele pe tava ce o ținea Nicolae în fața mea zicând:

— Acest pahar pentru Petru Ivanovici, acela pentru Maria Minișna.

Apoi trebuia să mă informez delă fie-care:

„Ciaiu! d-tale e destul de dulce?” și în fine să dau zahăr mătusei și servitorilor cari eu meritam această distincțiune.

După-ce terminam, bărbatul meu esclama:

— Foarte bine, foarte bine, întocmai ca o persoană mare!

Și aceste reflecțiuni îmi măreau zăpăceala.

După ceai, soacra-mea făcea „paciencă”, asculta prorocirea Mariei Minișna, care da

cu căștile; la urmă ne îmbrățișa, făcea semnul crucei asupra noastră și ne retrăgeam în apartamentele noastre.

Mai adese-ori stam de vorbă până la miezul nopții, și acestea erau cele mai plăcute momente ale zilei. Sergie Mihailovici îmi povestea trecutul său, făceam planuri, une-ori filosofam, și ne forțam să vorbim încet, de tot încet, pentru a nu fi auziți, în fine pentru-ca să nu i-se raporteze Tațianei Semionovna că stăm de povești, când ea ne ordonase să ne culcăm de vreme.

Une-ori ni-se făcea foame și mergeam încetșor la bufet, și grație complicității lui Nichita reușam să ne procurăm o gustare rece, pe care o duceam repede în odaia noastră, pentru a o consuma pe sub ascuns la lumina unei singure lumini.

Trăiam ca străini în această casă veche, spațioasă unde domnea spiritul osteric al timpurilor vechi și al Tațianei Semionovna. Nu numai aceasta îmi impunea respect prin prezența sa, ci întreg cercul ei, oamenii ei, bătrâna domnișoară nobilă, mobilele, portretele străbunilor, îmi inspirau un fel de teamă, și mă făceau să simt că nu suntem tocmai la locul nostru în această casă și că trebuia să ne purtăm cu multă prudență și circospecțiune.

Acuma, când îmi reamintesc această epocă descoper că ordinea imuabilă și tirană a casei, această gloată de oameni curioși și neocupați, și mai multe alte lucruri

erau incomode și genante, dar această silinție nu servea decât să mărească amorul nostru.

Sergie Mihailovici n'avea de loc aerul să fie contrariat de acest mers al lucrurilor. Din contră, părea a se sustrage delă tot ce l'ar fi putut nemulțumi.

Așa, valetul de casă și odărcii mele, Dimitrie Sidoroff, fuma cu multă plăcere din pipă. În fie-care zi după prânz, când noi eram în salonul de divane, se țușea în cabinetul bărbatului meu și fura tutun din sertarul mesei. Trebuia să vezi cu ce veselie comică, Sergie Mihailovici se apropia de mine în vârful degetelor simulând o mare spaimă, clipind din ochi și făcând semn cu degetul, îmi arăta pe hoțul, care nu presupunea de loc că era supravegheat.

Și când Dimitrie Sidoroff eșă din cabinet fără să ne observe, bărbatul meu mulțumit de a constata că totul a trecut așa de bine, mă îmbrățișa zicându-mi: „Ești o perla!”

Une-ori această liniște, această blândete mă supăra, nu remarcam că eram prejudicioasă și bărbatul meu mi-se părea slab de caracter.

„Intocmai ca un copil mic care nu îndrăznește a arăta că are voință!” îmi ziceam.

Intr'o zi când îl reproșam ecscusul de indulgență, îmi răspunse:

— Ah! amica mea, poate fi cine-va nemulțumit de ori-ce lucru, când e atât

NOUȚĂȚI.

ARAD, 5 Decembrie n. 1093.

dimineața la Giurgiu, de unde trecând Dunărea, s'au dus la Ruscic.

La debarcader d-l Lascar a fost primit de d-l Popoff, ministrul bulgar al lucrărilor publice, și Stoianovici, directorul general al pustelor bulgare.

Imediat după sosire s'a celebrat un "Te Deum" în biserica catedrală, iar la ora 1 a fost un dejun la hotelul Isla-Hané.

Linia telefonică este condusă pe sub Dunăre printr'un cablu subfluvial. Cablul confundat la Giurgiu trece prin insulele Cioranu și Veriga, pe care se află instalate linii aeriene în lungime de 1240 metri. În Bulgaria a fost de asemenea construită o linie aeriană din fir de bronz între Ruscic-Sofia-Pilipopol, Sofia-Varna și Sofia-Sumla.

Lucrările executate pe teritoriul român au costat inclusiv cablul subfluvial la v. r. 30.000 lei.

Linia a fost inaugurată de către M. Popoff, ministrul lucrărilor publice alături în Ruscic, prin următoarele cuvinte:

— Hallo! București! Hallo!

D-l Brătescu, inspector general, care se afla în biroul tehnic instalat în București a răspuns.

D-l Popoff a zis apoi românește:

Trăească România! și a urât inspectorului, ca să poată executa și în viitor asemenea lucrări perfecte.

Incercarea liniei s'a făcut de altminteră în seara de 30 Noembrie.

În ziua de inaugurare (1 Dec.) pe la ora 1 fu chemat Ciolac cu banda sa în biroul tehnic și a cântat câte-va piese, care au fost auzite până la Filipopol. În sofia eanta o musică militară, care se auzia până în București.

La banchetul din Ruscic alături de fie-care conviv se afla pe masă un aparat, prin care se putea auzi întreg concertul.

Ciolac a cântat întâi imnul național bulgar: „Șumi Maritza“. Cei din Ruscic aplaudau și aplauzele se auziau până în București. Ciolac a mai cântat imnul regal român și „Deșteaptă-te Române“.

Reuniunea română de musică și cântări în Arad.

Domnii, cari doresc a se înscrie membri la reuniunea română de musică și cântări din Arad, să binevoiască a se prezenta Duminecă în 23 Noembrie (6 Decembrie) a. c. la orele 11 a. m. în sala de învățământ a școlii populare de fetițe de lângă biserica catedrală. Se vor discuta și stabili statutele și se va alege comitetul provisor al reuniunii. Cu aceeași ocaziune se va face înscrierea în cartea membrilor.

Arad, 20 Noembrie v. 1903.

Vasilie Goldiș.

— Căderea lui Körber. Să scrie că în lupta dintre ministrul president al Ungariei și al Austriei, ar fi pierdut cel din urmă. După cum se presupune curtea a decis căderea lui Körber. O foaie din Praga, care anunță ca sigură căderea lui Körber, care deja și numele succesorului acestuia, după aceasta noul ministrul president austriac va fi contele Cuodenholen, locțiitorul Austriei de sus.

— Cumnatul principelui de coroană a murit. Se telegrafiază că contele Rudolf Chotek, fratele contesei Hohenberg, adevă al soției moștenitorului de tron Francisc Ferdinand, a murit.

— Nuntă cu sfîrsit tragic. Luna trecută în 14, a fost nuntă în Covăsiș. După datina străveche fost-a acolo aproape întreg satul. Înspre seară după ce s'au mai încălzit spiritele ca de regulă a izbucnit bătăfe între flacă. Mai nenorocit a pățit-o flacăul Todor Rus pe care l'au tocat în cap. Rus în urma loviturilor primite, erl a murit ș'acum Iuon Alexă și Marian Dresușan sunt luați la răspundere pentru-că dinșii l'ar fi lovit pe nenorocitul Rus.

— Natalia la mormintul regelui Alexandru. „Piccolo“ din Triest, anunță că exregina Serbiei, Natalia, în zătele acestea a fost în Belgrad. A cercetat mormintul nenorocitului ei fiu, Alexandru, unde s'a rugat liniștit, apoi a depus o coroană.

— Ministru pe eșafod. Din capitala Coreei transpiră o veste, că împăratul a executat pe ministrul său de război Likito, pentru că n'a îngrijit îndestul de instrucția armatei.

— Aniversarea morții lui Nicolae Bălcescu. Duminecă s'au implinit 51 de ani de la moartea lui Nicolae Bălcescu, încetat din viață la 16 Noembrie v. 1852 la Palermo. Reproducem din „Schite din literatura română“ de d-l prof. N. Iorga, următorul fragment relativ la sfîrsitul lui N. Bălcescu: „Cereră de a-și mai vedea odată pământul iubit îi fu refuzată, însă și nenorocitul se întoarse să-și caute între străini locul de agonie. Gonit de clima prea aspră pentru el a Neapolei, refugiat în țeara de lumină și de cer albastru a Palermului, moartea vine să-l prindă aicea, trei săptămâni după sosirea lui, 16 Noembrie 1852, în hotelul Trinacrii. Când mai târziu, după împlinirea în parte măcar a visului său de aur, o misiune română veni să-l ridice oasele pentru a le duce în țeară, ele durmeau de mult amestecate cu cenușa comună, în cimiterul sâracilor de la Palermo. D. N. Ionescu, trimisul nu aduse decât testamentul și puținele lucruri rămase de el“.

— Principile Bulgariilor despre Regele Carol. Principele Ferdinand al Bulgariei,

într'un interview acordat unui colaborator al ziarului „Lokalanzeiger“ din Berlin, se exprimă astfel despre Regele Carol: Glumele ce s'au făcut pe socoteala mea, nu mă amusează; însă toți acei, cari au comentat munca mea în mod glumeț, ar trebui să vie aici, în Bulgaria, unde poate își vor numi numai „Coburgul“ Bulgariilor. Acela care vișitează acum România, vede ce a făcut Regele său pentru popor. Regele Carol a obținut acest colosal succes, străbătând drept înainte calea sa, supunând-se numai consicienței sale, fără să ia în seama criticile, și menținându-se liniștit și mai presus de partide. Fie-care suveran din Balcani — a urmat prințul — ar trebui să ia exemplul de la el“.

— Conacul vechiu. Se depeșează din Belgrad că guvernul a hotărît să transforme Conacul vechiu, în care s'a întâmplat infiorătoarea tragedie, în cancelarii. Tot în aripa aceasta își vor avea funcționarii de curte locuințele.

— Schimbare de local. Renumitul dentist „Morgenstern“ Gyula și a strămutat locuința de ordinație (tragerea de măsele, plombare, măsele singuratiche șire de dinți, coroană de dinți de aur măsele cu rădăcini etc.) în Arad, piața Andrassy Nr. 15.

Kün József. Asortiment mare de donuri ocazionale și de nuntă, giuvergiu și optician. Magazin de ceasornice elvețiene. Atelier propriu de obiecte de aur, argint și giuvericale.

Tot felul de obiecte de aur, argint și giuvericale se primesc în atelierul meu și se reparază conștiinșios.

Magazin bogat de ochelari. Servire promptă, prețuri ieftine.

Arad, Piața Andrassy 17 (Palatul Reinhart) înainte de asta Gaal Lipót fia.

— Recomandăm atențiunii p. t. public prăvălia de modă alui Nadler Alajos (Arad, Piața Andrassy Nr. 6) și în special secția separată a mărfurilor de Crăciun, unde se poate cumpăra în prețuri foarte reduse, așa zicând de jumătate.

Cea mai nestrăicicioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor. Săpun de flori de liliac bucata 70 fil.

Pasta Iuno 2 cor.

Pudră Iuno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urmă un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil., o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgușelei, flegmei și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria“ alui Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casa Dengl)

de fericit cum sunt eu! E mult mai ușor a ceda decât a supune pe alții voinței noastre, am făcut această descoperire de mult; nu e nici o situație în care n'ar putea fi fericit.

Și suntem atât de fericiti că mi-e imposibil să mă supăr; nu pot găsi nimic rău în aceste momente, nu văd de cât partea caraghioasă a lucrurilor și aceasta mă face să rid. Mai presus, de toate să nu uităm, că „cel mai bun“ e inamicul binelui. Dar crede-mă când îți spun că ascultând o parte de sonet, când cetesc o epistolă, când mă deștept, mi-e frică... mi-e frică fiindcă trebuie să-mi zic, că oare-cari lucruri s'ar putea schimba în viața mea, pe când nu pot avea nimic mai de preferat ca momentul present?

Il credeam, fără să-l înțeleg; eram și eu fericit, dar mi-se părea că toată lumea a fost odată în viața așa ca mine și cu toate acestea credeam că există o altă fericire, care fără îndoială nu era mai mare, dar care era alta.

Așa trecură două luni, apoi veni iarna cu frigul ei și troenele de zăpadă, și puțin câte puțin, deși soțul meu era mereu cu mine, începeam să mă simt singură, mi-se părea că viața se repetează; că numai găsim nimic nou în el sau în mine și din contră reveneam fără încetare la aceiași pași.

Sergie Mihailovici consacra mai mult timp afacerilor sale ca 'n trecut, și pentru a doua-ora credeam, că descoper în su-

letul lui o viață a parte, în care nu mă lăsa să pătrund.

Liniștea lui nealterabilă mă enerva. Afecțiunea mea pentru soțul meu nu se micșorase, amorul său mă ferecea și acum, dar sentimentul meu nu mai câștiga în intensitate, rămânea staționar și simțiam că încolțește în inima mea, pe lângă amor, o dorință nouă, care mă neliniștea.

Fericirea de a iubi nu mă mai îndestula; destul avusesem din această viață liniștită, îmi lipsea mișcarea, amorul meu era setos de emoții, de primejdii și de sacrifice.

Aveam un prisos de forță, care nu găsea destulă activitate în această viață pacnică, câte-odată cădeam într'o crădă de plictiseală pe care mă forțam s'o ascund în fața lui Sergie Mihailovici, ca pe un lucru rău, altă-dată eram cuprinsă de accese de gingășie și de veselie nebună care speria pe bărbatul meu.

El observă înaintea mea această stare anormală și-mi propuse se petrecem iarna la oraș; dar eu îl rugam să nu schimbăm nimic în modul nostru de trai, de frică să nu distrug fericirea noastră.

În realitate eram fericită; dar suferam fiindcă această fericire nu mă costa nici o forțare, nici o jertfă, cu toate că se agita în mine o forță care reclama activitate și ocazia să mă devotze.

Iubiam pe bărbatul meu și știam că eram totul pentru el; dar mi-ar fi plăcut să ved lumea întreagă opunându-se dra-

gostel noastre pentru ca să triumfe prin toate obstacolele! Spiritul și inima mea erau satisfăcute, într'acestea simțeam ferbând în mine o sevă de tinerete, o lipsă de activitate care nu se putea satisface.

De ce mi-a propus să mergem la oraș, chiar dacă am dorit? mă întreba.

Dacă nu mi-ar fi făcut acest ofert, aș fi înțeles poate că această dorință nebună care mă turmenta e o primejdie, și că sacrificiul ce-l reclamam mi-se prezenta sub această formă: înăbușind toate aceste sentimente amficioare. Dar, fără voia mea, planul unui restimp petrecut la oraș, era singurul care mă putea salva de uritul care 'mi stăpânea sufletul, deși îmi era rușine la ideea că pentru a îndeplini un copriciu al meu, vin să-l smulg pe Sergie Mihailovici dela tot ce iubește.

În mijlocul acestor esitări, timpul trecea zăpada acoperea casa noastră cu un strat din ce în ce mai des, și noi rămăserăm mereu între noi, mereu aceleași persoane față în față; în vreme ce aici jos în lumina și șgomotul ocașului, o învălmășeală de oameni trăia, suferia, dispărea fără să bănuască existența noastră, care curgea nevăgată în seamă.

Suferiam mai ales, simțind că'n fie-care zi, lanțul obiceiurilor ne ținuta mult mai solid de această viață monotona, care trecea după un șablon, pe care nimic nu-l putea schimba, și că însuși amorul nostru devenea sclavul acestei ordine de lucruri pacnice și imuabile.

Bibliografie.

— „Luceafărul“, revistă literară, apare la 1 și 15 a fie-cărei luni în Buda-pesta. Anul II Nr. 22 din 15 Noembrie n. 1803 are următorul sumar: Octavian Goga: Familia Mocsonyi. — Maria Cuntan: Sonet. — Dr. Sextil Pușcariu: Despre Maria Cuntan (conferință). — Al. Ciura: Lalage. — Dr. Gh. Alexici: Pagini din trecut. — Zaharie Boiu — Emerich Mardach: Tragedia omului. — George Murnu: Pentru'n cântec (poezie). — Cronica. — Bibliografie. — Poșta redacției.

— „Sămănătorul“, revistă literară săptămânală, apare în București, Str. Regală Nr. 6. Anul II. Nr. 46 din 16 Noembrie v. 1903 are următorul sumar: N. Iorga: Eminescu și generațiunea de azi. — Ecaterina M. Sadoveanu: Cu ochi pierduți... (poezie). — N. Macedoneanu: Viața din Albania (dintr'o excursiune în munții Ohridei) — Vasile Pop: Partizanul „Preșef“ (Schită). — N. Iorga: Contra tânguirilor dlui Tocilescu (I) — V. P.: Notițe literare.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Bărcănu.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Declarațiune.

Institutul de credit pe pământuri în Sibiu (Nagyszebeni Földhiteltintezet) în urma unui anunț apărut în „Aradi Közlöny“ Nr. 278 din 27 Noembrie sub Nr. 248 sub titlul „Cancelaria din Arad alui Berger József“ prin aceasta aduce la cunoștință publică, că numita firmă n'are reprezentanța institutului de credit și pământuri, că mijloacele numai împrumuturile clienților cari s'adresează către dînsul.

Din încredințarea direcțiunii institutului de credit pe pământuri:

57 2-8

Szűcs F. Vilmos.

Candidat de avocat

se caută în cancelaria d-lui Dr. N. Oprean, în N.-Szt.-Miklós. Cei cu pracsă vor fi preferiți.

Doritorii să se adreseze direct.

33 9-9

Viță (losă) de vie,

soiurile cele mai bune, se găsește de vânzare la

Franz Weiser, Versecz

Viță clasa I costă 20 fl. mia

„ „ „ II „ 15 „ „

„ „ „ III „ 10 „ „

Toate aceste (lose) sunt așa zisa legovară, care nu se altoiește. 53 2-4

Așa dimineața eram vesel, la prânz luam o atitudine respectuasă și seara aparținea gingășilor.

Mă gândeam în mine:

„Că o asemenea viață poate fi, cum mi-se spunea, bună și onestă, vedeam bine aceasta, dar aveam tot timpul de a duce această existență, pe câtă vreme forțele noastre actuale reclamau o altă viață.“

Aveam necesitate de a lupta, voiam ca viața mea să fie inspirată prin sentimentele mele ear nu ca sentimentele mele să fie rezultatul modului meu de trai. Mi-ar fi plăcut să prind pe Sergie Mihailovici de mână, să-l conduc la maringina unei rișe și să-l zic: „Încă un pas, și mă rostogolesc în abis; o singură mișcare și sunt perdută“, — și ca el palid, să mă prindă în brațele sale robuste să mă susțină de-asupra prăpăstiei până când inima mea ar îngheța și în fine să mă ducă unde i-ar plăcea lui.

Această stare morală influența asupra sănătății mele, escitându-mi nervii.

Într'o dimineață mă simțeam mult mai enervată ca de obicei, când Sergie Mihailovici se reîntoarse din turneul său de câmp destul de rău dispus, ceea-ce i-se întâmpla rar. Il observai imediat și-l întreba ce i-sa întâmplat; dar îmi răspunse că nu merită osteneala să-mi mai povestească.

Trad. de: Lucreția Russu Șirianu.
(Va urma).

